

بررسی مقالات فصل‌نامه چشم‌انداز جغرافیایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت (۸۹-۱۳۸۵)

مریم نوعی* - کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، تنکابن، ایران

دریافت مقاله: ۸۹/۷/۷

پذیرش نهایی: ۹۰/۳/۲۵

چکیده

مجلات از منابع مهم انتقال اطلاعات و یافته‌های علمی و پژوهشی هستند که بررسی و تحلیل مقالات موجود در آنها می‌تواند نتایج خوبی برای رشد آنها داشته باشد. این پژوهش برآن است کلیه مقالات فصل‌نامه علمی - پژوهشی چشم‌انداز جغرافیایی را در سال‌های ۸۹-۱۳۸۵ مورد بررسی و تحلیل قرار دهد. برای گردآوری داده‌ها از روش کتاب‌سنجی و تحلیل استنادی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۱۰ مقاله با ۲۰۲۲ استناد است. استنادها به طور مستقل و موردی بررسی شده و از نمونه‌گیری استفاده نشده است. نتایج این پژوهش حاکی است، پرویز رضایی با تألیف ۹ مقاله و اختصاص ۸/۱۸ درصد از بین مؤلفان و دانشگاه آزاد اسلامی رشت با ۴۶ مقاله و اختصاص ۴۱/۸۲ درصد از نظر وابستگی سازمانی دارای بیشترین مقاله هستند. ۶۰ درصد مقالات به صورت گروهی انجام شده است، هم‌چنین مردان نسبت به زنان و اعضای هیأت علمی با رتبه استادیار، دارای بیشترین مقاله می‌باشند. بالاترین میانگین استناد برای هر مقاله مربوط به بهار ۸۵ با ۲۲ استناد است. تعداد منابع استنادی فارسی و کتاب‌ها بیشتر از لاتین و دیگر منابع اطلاعاتی است. بهلول علیجانی، حسین شکویی، امین علیزاده پراستنادترین نویسندگان و فصل‌نامه تحقیقات جغرافیایی، پژوهش‌های جغرافیایی و جغرافیا و توسعه پراستنادترین نشریات هستند.

واژگان کلیدی: فصل‌نامه، چشم‌انداز جغرافیایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت

۱. مقدمه

امروزه پژوهشگران برای این که نتایج پژوهش‌های خود را سریع و به طور روزآمد در اختیار دیگران قرار دهند آنها را به صورت مقاله در نشریات چاپ می‌کنند. به همین دلیل نشریات در پاسخ‌گویی به نیازهای محققان از جایگاه خاصی برخوردار است (رحمتی، ۱۳۸۰). ارزش مجلات هم در زمان انتشار و هم پس از گذشت زمان انکارناپذیر است. این گفته قدیمی رابرت برادوس که قرن هیجدهم قرن جزوه، قرن نوزده قرن کتاب و قرن بیستم قرن نشریات است هنوز تازگی خود را از دست نداده است (عصاره، ۱۳۶۵).

مقاله‌های منتشر شده در مجلات تخصصی و فنی به خاطر تازه بودن، کوتاه بودن مطالب، سرعت انتقال نتایج تفکر نویسنده به خواننده، ارزان تر بودن، ارائه مطالب بکر و تازه، تحلیل‌های بسیار دقیق از موضوع‌های پیچیده علمی و فنی، چاپ و توزیع سریع‌تر، دسترسی آسان‌تر، معرفی آخرین پژوهش‌ها، انتقادها و بررسی‌های اهل فن و بالاخره تنوع مطالب و شکل ارائه و گاه زبان و بیان سهل‌تر، معمولاً برای پژوهشگران جذابیت بیشتری دارد و از نظر پژوهش نیز نسبت به کتاب‌های علمی کاربرد بیشتری دارد (سلطانی، ۱۳۷۷).

با توجه به کاربردهای مهم مجلات تخصصی در پژوهش‌ها، در این پژوهش با استفاده از روش کتاب‌سنجی به بررسی مقالات مجله علمی - پژوهشی فصل‌نامه چشم‌انداز جغرافیایی پرداخته شده است. در این مجله مقاله‌های تحقیقی و تحلیلی مربوط به موضوعات مختلف علم جغرافیا به چاپ می‌رسند. از آنجایی که مقالات پژوهشی حاصل ساعت‌ها تحقیق و تفکر پژوهشگران می‌باشد، لذا بررسی این منابع که از سرمایه‌های علمی محسوب می‌شوند درخور توجه است. همچنین پدیدآورندگان مقالات به گونه‌های مختلف به منابع استناد می‌کنند و این منابع می‌توانند از لحاظ نوع منبع و زبان بررسی شوند. در نوشتن مقالات، پژوهشگران به انواع منابع اطلاعاتی نیاز دارند ولی این که کدام منبع اطلاعاتی از قبیل: کتاب، نشریه، مقاله کنفرانس، طرح‌های پژوهشی و... بیشترین کاربرد را در میان حجم روز افزون اطلاعات دارند، مسأله‌ای است که در این پژوهش به دنبال آن هستیم تا با شناسایی این منابع، به کتابخانه‌ها در تهیه منابعی که بیشتر استفاده می‌شوند و افرادی که در آینده می‌خواهند تحقیقاتی را از این نوع انجام دهند، کمک نماییم.

۲. پرسش‌های اساسی تحقیق

۱. چه تعداد و چه نوع مقالاتی (اعم از ترجمه و تألیف) در سال‌های ۸۹-۱۳۸۵ در مجله چشم‌انداز جغرافیایی به چاپ رسیده است؟
۲. فعال‌ترین نویسندگان چه کسانی هستند؟
۳. کدام دانشگاه یا سازمان در تولید این مقالات نقش داشته است؟
۴. میزان مشارکت نویسندگان در کار گروهی چگونه است؟
۵. میزان تولید مقالات بین نویسندگان زن و مرد چگونه است؟
۶. تولید مقاله براساس نوع فعالیت علمی نویسندگان چگونه است؟
۷. میانگین تعداد استناد برای هر مقاله در سال چقدر است؟
۸. تعداد منابع استنادی فارسی، لاتین و اینترنتی مقالات در هر سال به چه صورت است؟
۹. کدام یک از منابع اطلاعاتی در نوشتن مقالات بیشترین کاربرد را دارند؟
۱۰. مهم‌ترین نویسندگان با توجه به تعداد استنادهایی که به آثار آنها شده کدامند؟
۱۱. مهم‌ترین نشریات با توجه به تعداد استنادهایی که به مقالات آنها شده کدامند؟

۳. اهداف تحقیق

با توجه به کاربرد مهم مجله‌های تخصصی در پژوهش‌ها و نیز اهمیت گزینش منابع در کتابخانه‌ها مقاله حاضر بر آن است تا با تحلیل استنادی مقاله‌ها به بررسی وضعیت استفاده از منابع در مقالات فصل‌نامه علمی-پژوهشی چشم‌انداز جغرافیایی در سال‌های ۸۹-۱۳۸۵ بپردازد براین اساس مهم‌ترین اهداف این پژوهش عبارتند از:

۱. تعیین تعداد مقالات منتشرشده و مشخص نمودن میانگین استناد؛
۲. تعیین فعال‌ترین نویسندگان؛
۳. تعیین میزان مشارکت نویسندگان در کار گروهی؛
۴. تعیین میزان مشارکت نویسندگان زن و مرد در تولیدات علمی؛
۵. تعیین وضعیت زبانی استنادها؛
۶. تعیین پر استفاده‌ترین منابع مورد استناد؛
۷. تعیین مهم‌ترین نویسندگان با توجه به تعداد استناد به آثار آنها؛
۸. تعیین مهم‌ترین نشریات با توجه به تعداد استناد.

نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند تصویری روشن از الگوی رفتار علمی مؤلفان در این حوزه را نشان دهد همچنین به کتابخانه‌ها در تهیه منابعی که بیشتر استفاده می‌شوند کمک کند.

۴. مروری بر ادبیات موضوع

دیانی (۱۳۶۵) در پژوهشی به بررسی ۱۸۷ مقاله چاپ شده در دوره سیزده ساله " نامه انجمن کتابداران ایران " پرداخته است. این پژوهش نشان داد تعداد بسیار کمی از کتابداران تحصیل کرده ایران در "نامه انجمن کتابداران ایران" مقاله به چاپ رسانده‌اند. همچنین قانون برادفورد، لوتکا و مورفی در مورد نویسندگان مقالات این مجله صادق است و توزیع موضوعی مقالات چاپ شده در این نشریه از نظر پاسخ‌گویی به نیازهای آموزشی، نامتعادل بوده است.

کولائیان (۱۳۷۶) در پژوهشی استادهای ۵۴۵ عنوان مقاله نشریه آرشیو موسسه رازی را به منظور بررسی الگوهای رفتار علمی محققین این موسسه در چگونگی استفاده از منابع علمی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است تا با استفاده از نتایج حاصله پر استفاده‌ترین و مفیدترین منابع به منظور بهینه‌سازی و غنی‌سازی مجموعه کتابخانه مؤسسه معرفی گردد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که بالاترین میزان استناد ۸۳/۲۱ درصد مربوط به نشریات ادواری است. ۶۲/۵۴ درصد از استندها به زبان انگلیسی است. میانگین کل استناد ۱۱/۳۲ منبع در هر مقاله است.

در پژوهشی دیگر صدیقی (۱۳۸۰) به تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ التحصیلان حوزه علوم زمین موجود در مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران پرداخت. نتایج این پژوهش حاکی است که تعداد متوسط استناد در هر پایان نامه ۵۸/۳۳ استناد است که بیشتر آنها استناد به نشریات است. بررسی نیم عمر منابع اطلاعاتی نشان داد که کمترین نیم عمر به خلاصه مقالات کنفرانس‌ها ۶/۰۹ سال بیشترین به نشریات ۱۵/۲۸ سال اختصاص دارد. در بررسی استنادات مشخص شد که زبان انگلیسی در اولویت است و در میان منابع انگلیسی زبان، مقالات و مجلات علمی در اولویت هستند. کرمی، علیجانی و صالحی (۱۳۸۶) در پژوهشی با عنوان فصل‌نامه علوم و فناوری اطلاعات: مطالعه کتاب‌سنجی با استفاده از روش کتاب‌سنجی کلیه مقالات علوم و فناوری اطلاعات را در یک دوره پنج ساله مورد تحلیل قرار دادند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که این دوره ۶۷ مقاله تألیفی، ۲۹ مقاله ترجمه‌ای و ۷ مورد گزارش به چاپ رسیده است. همچنین ۱۱۵ مؤلف و مترجم این مقالات را به چاپ رسانده‌اند. احمد شعبانی با چاپ ۵ مقاله تألیفی فعال‌ترین مؤلف، و همچنین با چاپ ۴ مقاله ترجمه‌ای فعال‌ترین مترجم می‌باشد. از نظر سازمانی نیز پژوهشگران پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران با داشتن ۲۰ مؤلف در رتبه اول قرار دارند. استان تهران با ۴۶ مؤلف در رتبه اول تولید مقاله در بین استان‌ها قرار می‌گیرد. یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که مردان در مقایسه با زنان، مشارکت بیشتری در چاپ مقاله داشته‌اند.

در پژوهشی دیگر که مربوط به سال (۱۳۸۹) می‌باشد، پاکدامن و علوی منابع و مآخذ مقالات فصل‌نامه تحقیق در علوم و مهندسی نفت طی سال‌های ۸۰-۸۶ را مورد بررسی

قرار دادند و به این نتایج دست یافتند: در بررسی مجموع ۱۱۵ مقاله با ۱۱۵۴ استناد، بیشترین استناد با ۴۹۱ مورد معادل ۴۲/۵ درصد کل استنادها مربوط به مجلات می‌باشد که از این ۹۵/۹ درصد استنادات به مجلات لاتین و ۴/۱ درصد به مجلات فارسی اختصاص دارد. همچنین تعداد استناد به کتاب‌ها با ۴۳۳ مورد معادل ۳۷/۵ درصد کل استنادها در رده دوم قرار دارد که از این تعداد ۹۱/۷ درصد به کتب لاتین و ۸/۳ درصد به کتب فارسی اختصاص دارد. در این بررسی تعداد مجلات هسته ۱۸ عنوان می‌باشد.

هریداسان و کالشرستا (۲۰۰۷) در بررسی استنادهای مجله سازمان دانش، نشان دادند که متوسط استناد برای هر مقاله ۲۱ بوده و کتاب، منبعی است که بیش از سایر منابع به آن استناد شده است. نویسندگان آمریکایی، انگلیسی و آلمانی سهم بیشتری در انتشار مقاله در این نشریه داشتند و نویسندگان هندی، از این حیث در رده هفتم بودند.

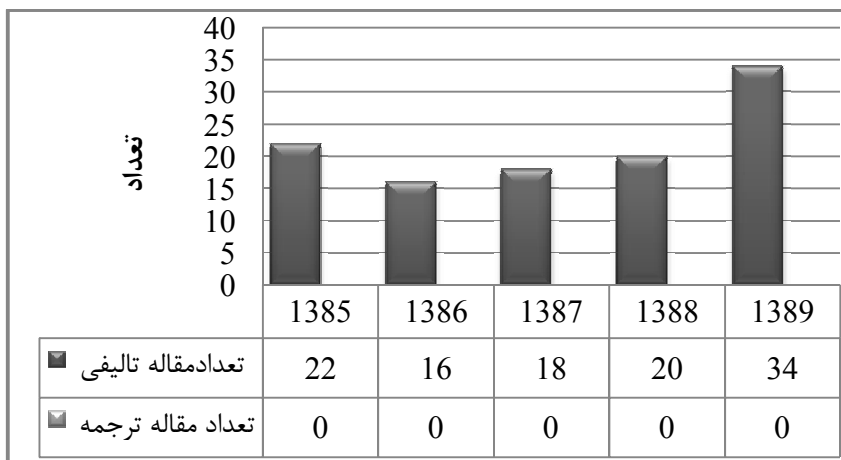
۵. روش شناسی تحقیق

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش کتاب‌سنجی، و تعیین الگوی رفتاری مؤلفان از روش تحلیل استنادی استفاده شده است که این روش زیر مجموعه حوزه کتاب‌سنجی به شمار می‌رود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مقالات منتشر شده فصل‌نامه چشم‌انداز جغرافیایی در سال‌های ۸۹-۱۳۸۵ می‌باشد. در مجموع ۱۱۰ مقاله با ۲۰۲۲ استناد است. استنادها به طور مستقل و موردی بررسی شده و از نمونه‌گیری استفاده نشده است. استخراج کلیه اطلاعات از روی برگه‌ها و انجام محاسبات با استفاده از روش دستی صورت گرفت. سپس داده‌های گرد آوری شده با استفاده از نرم افزار اکسل ۲۰۰۷ در راستای پژوهشی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتیجه یافته‌های مورد پژوهش در قالب جدول، میانگین و درصدها تنظیم و ارائه شده است.

۶. یافته‌ها

۶-۱. تعداد و نوع مقالات چاپ شده

براساس شکل (۱) تعداد کل مقالات ۱۱۰ مقاله، که همه آنها تألیفی هستند و مقالات ترجمه‌ای در این دوره مورد مطالعه وجود نداشته است. در سال ۸۵۱۳ که اولین سال انتشار این مجله بود، ۳ شماره (بهار، تابستان، پاییز و زمستان) منتشر شد به این علت تعداد مقالات آن بیشتر از سال‌های بعد است. در سال‌های بعد به شکل دو فصل‌نامه منشر شده است. در سال ۱۳۸۹ این مجله به صورت فصل‌نامه انتشار یافت و بیشترین تعداد مقاله در آن به چاپ رسید.

شکل ۱. تعداد مقالات چاپ شده در فصل‌نامه چشم‌انداز جغرافیایی

۲-۶. نویسندگان فعال

بر اساس جدول (۱) پرویز رضایی با تألیف ۹ مقاله و اختصاص ۸/۱۸ درصد بیشترین تعداد مقاله را به خود اختصاص داده است. نصرالله مولائی هاشجین با ۷/۲۷ درصد، تیمور آمار و محمود روشنی با ۴/۵۵ درصد و علی محمدی ترکاشوند با ۳/۶۴ درصد به ترتیب در رتبه‌های دوم تا چهارم قرار دارند.

جدول ۱. تعداد و درصد نویسندگان فعال در مجله چشم‌انداز جغرافیایی

ردیف	مؤلفان	تعداد مقاله	درصد
۱	پرویز رضایی	۹	۸/۱۸
۲	نصرا... مولائی هاشجین	۸	۷/۲۷
۳	تیمور آمار	۵	۴/۵۵
۴	محمود روشنی	۵	۴/۵۵
۵	علی محمدی ترکاشوند	۴	۳/۶۴
۶	خدارحم بزی	۳	۲/۷۳
۷	ابوالفضل بهنیا فر	۳	۲/۷۳
۸	حسن دادرس	۳	۲/۷۳
۹	بهمن رضایی	۳	۲/۷۳
۱۰	یوسف زین‌العابدین	۳	۲/۷۳
۱۱	علیرضا شکبیا	۳	۲/۷۳
۱۲	علیرضا کشور دوست	۳	۲/۷۳
۱۳	امیر گندمکار	۳	۲/۷۳
۱۴	اکبر معتمدی مهر	۳	۲/۷۳

منبع: یافته‌های تحقیق

۳-۶. دانشگاه‌ها یا سازمان‌های تولیدکننده مقالات

اطلاعات جدول (۲) نشان می‌دهد که در تولید مقالات دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت با ۴۶ مقاله و اختصاص ۴۱/۸۲ درصد رتبه اول، دانشگاه تهران با ۸ مقاله و اختصاص ۷/۲۷ درصد رتبه دوم و دانشگاه شهید بهشتی با ۷ مقاله و اختصاص ۶/۳۶ درصد در رتبه سوم قرار دارند.

جدول ۲. تعداد و درصد دانشگاه‌ها یا سازمان‌های تولیدکننده مقالات

ردیف	نام دانشگاه / سازمان	تعداد مقاله	درصد
۱	دانشگاه آزاد اسلامی رشت	۴۶	۴۱/۸۲
۲	دانشگاه تهران	۸	۷/۲۷
۳	دانشگاه شهید بهشتی	۷	۶/۳۶
۴	دانشگاه آزاد اسلامی شهر ری	۳	۲/۷۳
۵	دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات	۳	۲/۷۳
۶	دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد	۳	۲/۷۳
۷	دانشگاه اصفهان	۳	۲/۷۳
۸	دانشگاه زابل	۳	۲/۷۳
۹	دانشگاه زنجان	۳	۲/۷۳
۱۰	دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل	۲	۱/۸۲
۱۱	دانشگاه آزاد اسلامی تربت حیدریه	۲	۱/۸۲
۱۲	دانشگاه آزاد اسلامی تویسرکان	۲	۱/۸۲
۱۳	دانشگاه آزاد اسلامی مرند	۲	۱/۸۲
۱۴	دانشگاه آزاد اسلامی مشهد	۲	۱/۸۲
۱۵	دانشگاه پیام نور	۲	۱/۸۲
۱۶	دانشگاه محقق اردبیلی	۲	۱/۸۲

منبع: یافته‌های تحقیق

۴-۶. میزان مشارکت مؤلفان مقالات در کارگروهی

در مجموع ۱۵۲ نویسنده در تولید ۱۱۰ مقاله شرکت داشته‌اند. مقالات با ۲ نویسنده و اختصاص ۴۰ درصد در رتبه اول قرار دارد. در مجموع می‌توان گفت ۶۰ درصد مقالات به صورت گروهی انجام شده است.

جدول ۳. تعداد و درصد مؤلفان مقالات در کارگروهی

تعداد نویسنده	تعداد مقاله	درصد نسبت به کل مقالات
تک نویسنده	۳۷	۳۴
دو نویسنده	۴۴	۴۰
سه نویسنده	۲۳	۲۱
چهار نویسنده	۶	۵
جمع	۱۱۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

۵-۶. توزیع تولید مقالات بر حسب جنس

تعداد ۱۵۲ نویسنده در تهیه مقالات دوره مورد مطالعه این پژوهش شرکت داشتند که با توجه به جدول (۴)، نویسندگان مرد ۸۰ درصد و نویسندگان زن ۲۰ درصد را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۴. تعداد و درصد نویسندگان بر حسب جنس

جنسیت	تعداد	درصد
زن	۳۱	۲۰
مرد	۱۲۱	۸۰
جمع	۱۵۲	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۶. تولید مقاله بر اساس نوع فعالیت علمی

نتایج بررسی‌ها در جدول (۵) نشان می‌دهد که از نظر نوع فعالیت علمی نویسندگان ۴۵ درصد نویسندگان اعضای هیأت علمی با رتبه استادیاری، ۴۸ درصد کارشناس ارشد، و ۱۳ درصد اعضای هیأت علمی با رتبه دانشیاری بیشترین تعداد مقاله را داشته‌اند. در مجموع ۱۵۲ نویسنده در تولید مقالات نقش داشته‌اند که بیشتر آنها اعضای هیأت علمی بودند.

جدول ۵. تعداد و درصد نوع فعالیت علمی نویسندگان

درصد	تعداد مقاله	نوع فعالیت علمی
۴	۸	استاد
۱۳	۲۷	دانشیار
۴۵	۹۷	استادیار
۵	۱۰	مریی
۷	۱۵	دانشجوی دکتری
۴	۸	دانشجوی کارشناسی ارشد
۲۲	۴۸	کارشناس ارشد
۱	۳	کارشناس

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۷. میانگین تعداد استناد برای هر مقاله

بالاترین میانگین استناد مربوط به بهار ۸۵، با ۲۲ استناد، و پایین ترین میانگین استناد مربوط به بهار و تابستان ۸۸، با ۱۳ استناد می‌باشد.

جدول ۶. میانگین تعداد استناد برای هر مقاله

سال	تعداد مقاله	تعداد استناد	میانگین
بهار ۸۵	۶	۱۳۰	۲۲
تابستان ۸۵	۸	۱۵۷	۲۰
پاییز و زمستان ۸۵	۸	۱۴۳	۱۸
بهار و تابستان ۸۶	۸	۱۳۶	۱۷
پاییز و زمستان ۸۶	۸	۱۶۷	۲۱
بهار و تابستان ۸۷	۸	۱۳۳	۱۷
پاییز و زمستان ۸۷	۱۰	۲۱۰	۲۱
بهار و تابستان ۸۸	۱۰	۱۳۲	۱۳
پاییز و زمستان ۸۸	۱۰	۱۸۹	۱۹
بهار ۸۹	۷	۱۳۰	۱۹
تابستان ۸۹	۹	۱۴۹	۱۷
پاییز ۸۹	۹	۱۸۲	۲۰
زمستان ۸۹	۹	۱۶۴	۱۸

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۸. تعداد منابع استنادی فارسی، لاتین و اینترنتی مقالات در سال در مجموع از ۲۰۲۲ استناد، منابع فارسی با ۱۵۱۹ استناد در ردیف اول، منابع لاتین با ۴۵۸ استناد دوم، و منابع اینترنتی ۴۵ استناد در ردیف سوم قرار دارند.

جدول ۷. تعداد منابع استنادی فارسی، لاتین و اینترنتی مقالات در سال

منابع	سال ۱۳۸۵	سال ۱۳۸۶	سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۸	سال ۱۳۸۹
فارسی	۳۳۳	۲۶۲	۲۵۵	۲۲۵	۴۴۴
لاتین	۸۱	۳۱	۸۲	۹۱	۱۷۳
اینترنتی	۱۶	۱۰	۶	۵	۸
جمع کل	۴۳۰	۳۰۳	۳۴۳	۳۲۱	۶۲۵

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۹. کاربرد منابع اطلاعاتی در نوشتن مقالات

کتاب‌ها با ۱۱۱۹ استناد، بیشترین استناد را به خود اختصاص داده‌اند، مجلات با ۵۱۵ استناد دوم و مجموعه مقالات همایش‌ها و کنفرانس‌ها با ۱۲۴ استناد در ردیف سوم قرار دارند. دیگر منابع اطلاعاتی نیز شامل: پایان نامه ۱۰۶ استناد، گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی ۵۷ استناد، نقشه ۳۱ استناد و روزنامه با ۹ استناد در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۸. میزان استفاده از منابع اطلاعاتی در نوشتن مقالات

کتاب	مجلات	پایان نامه	مجموعه مقالات سمینارها و کنفرانس‌ها	روزنامه	گزارش/طرح	نقشه
۱۱۱۶	۵۱۵	۱۰۶	۱۲۴	۹	۵۷	۳۱

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۱۰. مهم‌ترین نویسندگان با توجه به تعداد استناد به آنها

همان‌طور که در جدول (۹) نشان داده شده است، پراستنادترین نویسندگان به ترتیب عبارتند از: بهلول علیجانی با ۱۹ استناد، حسین شکوئی با ۱۸ استناد، امین علیزاده با ۱۶ استناد، محمدرضا کاویانی با ۱۱ استناد، رتبه‌های اول تا چهارم را به خود اختصاص داده‌اند. دیگر نویسندگان مندرج در جدول بین ۶ الی ۹ بار به آنها استناد شده است.

جدول ۹. تعداد نویسندگان بر استناد

تعداد استناد	سال
۱۹	بهلول علیجانی
۱۸	حسین شکوئی
۱۶	امین علیزاده
۱۱	محمد رضا کلویانی
۹	محمد رضا رضوانی
۹	پرویز کردوانی
۹	محمد تقی رهنمایی
۹	مسعود مهدوی
۹	محمد حسین پاپلی یزدی
۸	علی اصغر رضوانی
۷	محمد جعفر زمردیان
۶	حسن احمدی
۶	محمد رضا حافظ نیا

منبع: یافته‌های تحقیق

۶-۱۱. مهم‌ترین نشریات با توجه به تعداد استناد به آنها

در بین نشریات حوزه جغرافیا فصل‌نامه تحقیقات جغرافیایی با ۴۴ استناد پراستنادترین مجله می‌باشد. فصل‌نامه پژوهش‌های جغرافیایی با ۳۶ استناد در رتبه دوم و جغرافیا و توسعه با ۱۷ استناد در رتبه سوم قرار دارند. بقیه مجلات که نام آنها در جدول (۱۰) آمده نیز جزء نشریات پراستناد بوده که بین ۵ الی ۱۵ بار مورد استناد قرار گرفته‌اند.

جدول ۱۰. تعداد نشریات بر استناد

تعداد استناد	سال
۴۴	تحقیقات جغرافیایی
۳۶	پژوهش‌های جغرافیایی
۱۷	جغرافیا و توسعه
۱۵	رشد آموزش جغرافیا
۹	نیوار
۸	جنگل و مرتع
۸	هفت شهر
۸	سرزمین
۶	سپهر
۶	فضای جغرافیایی
۵	منابع طبیعی ایران
۵	روستا و توسعه

منبع: یافته‌های تحقیق

۷. نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در یک دوره ۵ ساله (۸۹-۱۳۸۵) در مجله چشم‌انداز جغرافیایی ۱۱۰ مقاله نوشته شده است همه مقالات تألیفی بودند. پرویز رضایی با تألیف ۹ مقاله (۸/۱۸ درصد)، نصرالله مولائی هاشجین با تألیف ۸ مقاله (۷/۲۷ درصد)، تیمور آمار و محمود روشنی هرکدام با تألیف ۵ مقاله (۴/۵۵ درصد) و علی محمدی ترکشوند با تألیف ۴ مقاله (۳/۶۴) فعال‌ترین نویسندگان در این دوره مورد مطالعه بوده‌اند. از نظر وابستگی سازمانی مؤلفان، دانشگاه آزاد اسلامی با ۴۶ مقاله (۴۱/۸۲ درصد)، دانشگاه تهران با ۸ مقاله (۷/۲۷ درصد) و دانشگاه شهید بهشتی با ۷ مقاله (۶/۳۶ درصد) رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند.

یافته‌های میزان مشارکت مؤلفان در کار گروهی نشان می‌دهد که از بین ۱۱۰ مقاله، ۴۴ مقاله دو نویسنده‌ای، ۳۷ مقاله تک نویسنده‌ای، ۲۳ مقاله سه نویسنده‌ای و ۶ مقاله ۴ نویسنده‌ای بودند در مجموع ۶۰ درصد مقالات به صورت گروهی نوشته شده است. همچنین از ۱۵۲ نویسنده، ۸۰ درصد نویسنده مرد و ۲۰ درصد نویسندگان زن بودند. از نظر نوع فعالیت علمی نویسندگان ۴۵ درصد اعضای هیأت علمی با رتبه استادیاری، ۲۲ درصد کارشناس ارشد و ۱۳ درصد اعضای هیئت علمی با رتبه دانشیاری بودند که بیشترین مقالات تألیفی را داشتند.

در بررسی استنادها، از مجموع ۲۰۲۲ استناد بالاترین میانگین استناد برای هر مقاله مربوط به بهار ۸۵ با ۲۲ استناد و پائین‌ترین میانگین استناد مربوط به بهار و تابستان ۸۸ با ۱۳ استناد می‌باشد. منابع فارسی با ۱۵۱۹ استناد در ردیف اول، منابع لاتین ۴۵۸ استناد دوم و منابع اینترنتی با ۴۵ استناد در ردیف سوم قرار داشتند. همچنین کتاب‌ها با ۱۱۱۹ استناد نسبت به دیگر منابع اطلاعاتی بیشترین استناد را به خود اختصاص داده‌اند. مجلات ۵۱۵ استناد، مجموعه مقالات همایش‌ها و کنفرانس‌ها ۱۲۴ استناد، پایان‌نامه‌ها ۱۰۶ استناد، گزارش / طرح‌های پژوهشی ۵۷ استناد، نقشه ۳۱ استناد و روز نامه با ۹ استناد به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

نتایج حاصله از پر استنادترین نویسندگان منابع فارسی بهلول علیجانی با ۱۹ استناد بیشترین استناد را در میان مؤلفان داراست. حسین شکوئی با ۱۸ استناد، امین علیزاده با ۱۶ استناد، محمدرضا کویانی با ۱۱ استناد رتبه‌های دوم تا چهارم را به خود اختصاص داده‌اند. در بین نشریات پر استناد نیز فصل‌نامه تحقیقات جغرافیایی با ۴۴ استناد پر استنادترین مجله، فصل‌نامه پژوهش‌های جغرافیایی با ۳۶ استناد در رتبه دوم و نشریه جغرافیا و توسعه با ۱۷ استناد در رتبه سوم قرار داشتند. در مورد منابع لاتین استنادها اغلب یک مورد یا دو مورد بود بنابراین جزء نشریات یا مؤلفان پر استناد ذکر نشدند.

بررسی به عمل آمده بیانگر این واقعیت‌هاست که استفاده از منابع لاتین و نشریات کم بود به نظر می‌رسد نویسندگان باید توجه بیشتری به این منابع نمایند به خصوص مقالات مندرج در نشریات که نسبت به کتاب‌ها اطلاعات آنها به روزتر می‌باشد فعالیت دانشجویان به خصوص مقطع دکتری و کارشناسی ارشد بسیار کم بوده، بنابراین باید آن‌ها تلاش بیشتری برای چاپ و تولید مقاله در این حوزه بنمایند. در برخی از مآخذ اطلاعات کامل کتاب شناختی درج نشده بود و این بر گردآوری داده‌ها تأثیر گذاشت جا دارد که دست اندرکاران این مجله استاندارد خاصی را برای این منظور تهیه و در مجله در قسمت ارسال مقاله درج نمایند تا یکدستی در این مورد به وجود آید. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته و نتایج بدست آمده پیشنهادهای زیر را می‌توان به منظور بهبود و ارتقای سطح کیفی مقالات علمی - پژوهشی ارائه نمود:

- سایر نشریات مرتبط با حوزه جغرافیا از نظر استناد تحلیل شود و نتایج آنها با نتایج تحقیق حاضر مقایسه شود.

- با توجه به اهمیت مآخذ در اعتبار بخشیدن به یک اثر، به خصوص آثاری که جنبه پژوهشی دارند مانند مقالات، پایان‌نامه‌ها و غیره لازم است این عناصر به ظاهر کوچک اما مهم با دقت و صحت کافی در پایان مقالات یا پایان‌نامه‌ها ثبت شود. لذا استفاده از استانداردها و قوانین ذکر اطلاعات کتاب‌شناختی الزامی به نظر می‌رسد.

- یکی از موارد استفاده از تحقیقات استنادی، بهره‌گیری از نتایج این پژوهش‌ها در مجموعه سازی منابع کتابخانه‌ایی است، پیشنهاد می‌شود که کتابداران به این گونه پژوهش‌ها توجه بیشتری نموده و برای بهبود مجموعه کتابخانه از آن استفاده کنند.

۸. منابع

۱. پاکدامن، نشانه و علوی، سیده فهیمه، ۱۳۸۹، تحلیل استنادی مقالات تحقیق در علوم و مهندسی نفت (سال‌ها ۸۰-۸۶)، فصل‌نامه دانش شناسی (علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات) سال دوم، شماره ۸، بهار ۱۳۸۹.
۲. تیمورخانی، افسانه، ۱۳۸۱، تحلیل استنادی مقالات تألیفی فصل‌نامه کتاب، فصل‌نامه کتاب، دوره سیزدهم، شماره سوم، پائیز.
۳. دیانی، محمد حسین، ۱۳۶۵، مقالات و مقاله نویسان در نامه انجمن کتابداران ایران، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز.
۴. رحمتی، نرگس، ۱۳۸۰، بررسی میزان همپوشانی عناوین نشریات ادواری کتابخانه‌های دانشگاهی قزوین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری، واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی.
۵. سلطانی، شیفته، ۱۳۷۷، آشنایی با مجلات کتابداری ایران، فصل‌نامه کتاب، دوره نهم.
۶. صدیقی، مهری، ۱۳۸۱، تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های فارغ‌التحصیلان حوزه علوم زمین موجود در مرکز اطلاعات مدارک علمی ایران، فصل‌نامه علوم اطلاع رسانی.
۷. عبدالمجید، امیر حسین و نوروزی، یعقوب، ۱۳۸۷، مروری بر کتاب‌سنجی: تعاریف و کاربردها، کتاب ماه کلیات شماره ۱۲۵.
۸. عصاره، فریده، ۱۳۶۵، بررسی وضع استناد در مجلات پزشکی فارسی مجلات دانشکده‌های پزشکی دانشگاه‌های تهران، شهید بهشتی و مشهد در سال ۱۳۵۴-۱۳۵۶، پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
۹. کرمی، نورالله، علیجانی، رحیم و صالحی، مریم، ۱۳۸۶، فصل‌نامه علوم و فناوری: مطالعه کتاب‌سنجی، علوم و فناوری اطلاعات، دوره ۲۲، شماره ۴، تابستان ۱۳۸۶.
۱۰. کولائیان، فردین، ۱۳۷۷، بررسی میزان کاربرد انواع منابع اطلاعاتی در طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه واکسن و سرم‌سازی رازی (تحلیل استنادی نشریه آرشیو مؤسسه رازی)، فصل‌نامه کتاب، بهار ۷۷.
۱۱. مهرداد، جعفر و کریمیان مزیدی، محمدعلی، ۱۳۸۱، تحلیل استنادی مآخذ پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد آبیاری دانشگاه‌های شهید چمران اهواز، تهران، شیراز و فردوسی مشهد (۱۳۷۷-۱۳۶۷). مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره نوزدهم، شماره اول، زمستان ۱۳۸۱ (پیاپی ۳۷).
13. Haridasan, S&Kulshrestha, V., 2007, Citation analysis of scholarly communication in the Journal Knowledge Organization, Library Review, Vol. 56, issue 4, pp. 299-310.